basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/
NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

GESKIEDENIS V1

MEI/JUNIE 2024

ADDENDUM

Hierdie addendum bestaan uit 14 bladsye.

Kopiereg voorbehou

VRAAG 1: HOE HET DIE MARSHALL-PLAN IN 1947 TOT KOUE OORLOG-SPANNING TUSSEN DIE SOWJETUNIE EN DIE VERENIGDE STATE VAN AMERIKA (VSA) BYGEDRA?

BRON 1A

Die uittreksel hieronder is geneem uit 'n boek met die titel *The Marshall Plan: Dawn of the Cold War* deur B Steil. Dit lê klem op die politieke en ekonomiese omstandighede in Europa na die Tweede Wêreldoorlog (1945).

Soos die Tweede Wêreldoorlog aan 'n einde gekom het, was diplomatiese druk op 'n hoogtepunt aangesien Amerika en die Sowjetunie aansienlik verskillende houdings ten opsigte van hulle politieke doelwitte aangeneem het. As gevolg van hulle uiteenlopende ideologieë het elke land diep (sterk) teenstrydige opvattings (idees) gehad oor wat post-/na-oorlogse Europa sou word. Vir die Verenigde van Amerika was die doel om vrye handel en ope markte te bevorder; vir die Sowjetunie was die doel om waar hulle ook al kon kommunisme te versprei.

Teen die tyd dat die Marshall-plan die eerste keer oorweeg is, was dit duidelik dat die wêreld grootliks tussen Amerikaanse-styl kapitalisme en Sowjet-kommunisme verdeel was. Hierdie proses was die duidelikste in Europa wat al hoe meer tussen Oos en Wes gepolariseerd (verdeeld) geraak het.

George Marshall het in 1947 voor verskriklike (bedreigende) politieke struikelblokke in die ontwikkeling van 'n Europese Herstelprogram te staan gekom. Eerstens het die bevolkings van Europa – wie se stemme nodig was om hulle lande se deelname aan die program goed te keur – sterk gekant teen die vooruitsig om tussen ideologieë te kies, en was bevrees dat toenemende Sowjet-Amerikaanse spanning tot nog 'n wêreldoorlog sou lei. Indien die Marshall-plan deur Europese kiesers aanvaar sou word, moes daar voorkom word dat dit nie in die konteks van 'n Sowjet-Amerikaanse konflik vasgevang word nie.

Die tweede struikelblok was die kwessie van binnelandse goedkeuring. Die Amerikaanse Kongres was besig om hulle limiet ten opsigte van die beskikbaarstelling (goedkeuring) van buitelandse hulp aan Europa te bereik. Vorige bystandpogings (hulp) het nie veel bereik om Europa se verskriklike ekonomiese situasie te verbeter nie. Verder was die meeste Amerikaanse kongreslede stoere/sterk anti-kommuniste.

[Uit *The Marshall Plan: Dawn of the Cold War* deur B Steil]

BRON 1B

Die bron hieronder is 'n uittreksel uit 'n toespraak wat op 5 Junie 1947 deur George Marshall, die Amerikaanse Minister van Buitelandse Sake ('Secretary of State'), by Harvard University gelewer is. Dit verskaf voorwaardes waaraan Europese lande moes voldoen voordat hulle Amerikaanse ekonomiese hulp kon ontvang.

Dit is reeds duidelik dat voordat die Amerikaanse Regering veel verder met sy pogings kan gaan om die situasie te verbeter (verlig), en om die Europese wêreld op hulle weg na herstel te help, daar in 'n sekere mate 'n ooreenkoms tussen Europese lande moet wees oor die vereistes (behoeftes) van die situasie en die deelname van daardie lande self om behoorlike uitvoering te gee aan watter stappe ook al deur hierdie Regering geneem kan word. Dit sal nie vir hierdie Regering gepas of doeltreffend wees om eensydig (op hulle eie) 'n program op te stel wat ontwerp is om Europa ekonomies op sy voete te bring nie. Dit is die Europeërs se saak. Ek dink die inisiatief moet van Europa af kom. Die rol van hierdie land moet bestaan uit vriendskaplike hulp met die opstel van 'n Europese program sover dit prakties vir ons moontlik is om dit te doen. Die program moet 'n gesamentlike een wees, waarmee 'n aantal, indien nie alle, Europese nasies saamstem.

'n Belangrike deel van enige suksesvolle aksie aan die kant van Amerika is 'n begrip deur Amerikaners oor die aard van die probleem en die oplossings wat toegepas moet word. Politieke passie en voorvoordeel moet geen rol speel nie. Met voorsorg en bereidwilligheid van die kant van ons mense om die groot verantwoordelikhede wat duidelik deur geskiedenis op ons land geplaas is, onder oë te sien, kan en sal die uitdagings wat ek uiteengesit het, oorwin word.

[Uit *Book of Great Speeches* deur A Burnet]

BRON 1C

Die spotprent hieronder, met die titel 'New Light in the West', deur 'n Kanadese spotprenttekenaar, J Collins, is in 1948 in die Kanadese koerant, *The Gazette*, gepubliseer. Dit beeld die Marshall-plan, as ekonomiese hulp aan Europa, uit.

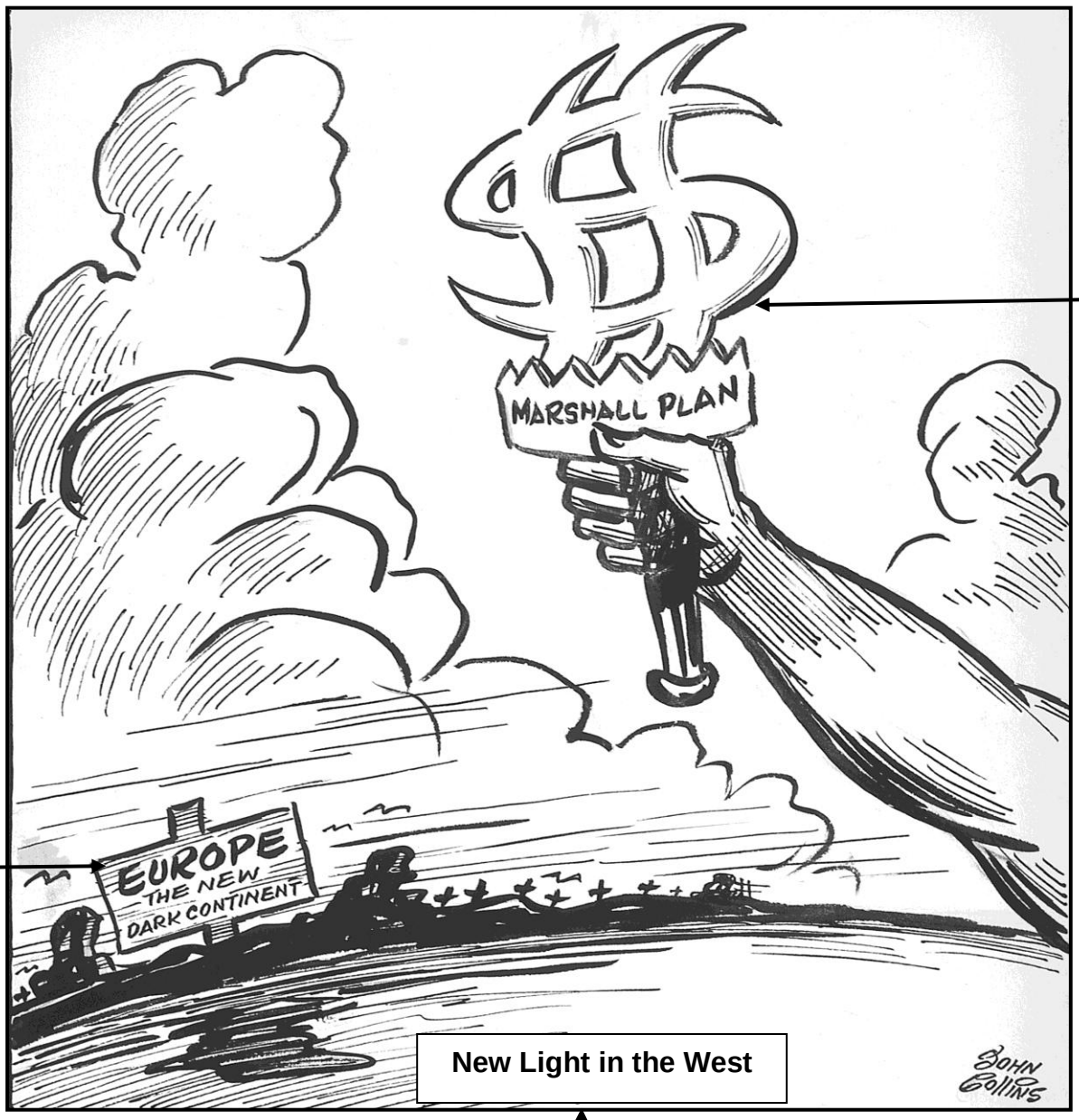

New Light in the West

[Uit *The Gazette*, 1948]

EUROPA
DIE NUWE DONKER KONTINENT

Nuwe Lig in die Weste

$ = VS-dollar-teken

BRON 1D

Die bron hieronder is 'n uittreksel uit 'n berig met die titel 'Moscow and the Marshall Plan: Politics, Ideology and the Onset of the Cold War' deur G Roberts. Dit fokus op waarom VM Molotov, Sowjet- Minister van Buitelandse Sake, die Marshall-plan verwerp het.

Met die onderhandelinge wat op 'n dooiepunt uitgeloop het, was die konferensie op die punt om ineen te stort. Die Sowjet- Minister van Buitelandse sake het op 2 Julie 1947 sy finale verklaring aan die konferensie gemaak en dit was 'n besliste (definitiewe) verwerping van die Marshall-plan:
'Die kwessie van Amerikaanse ekonomiese hulp … dien as 'n dekmantel (verskoning) vir die Britse en Franse regerings om aan te dring op die stigting van 'n nuwe organisasie, wat bo Europese lande staan en met die interne sake van Europese lande inmeng, tot so 'n mate dat die rigting waarin die hooftakke van industrieë in hierdie lande moet ontwikkel, bepaal word …

Daar is twee weë van internasionale samewerking. Een weg is gegrond op die ontwikkeling van politieke en ekonomiese verhoudings tussen state met gelyke regte … Daar is nog 'n weg van internasionale samewerking, gegrond op die oorheersende (dominerende) posisie van een of verskeie sterk Magte, met betrekking tot ander lande, wat daardeur in die posisie van een of ander soort ondergeskikte (kleiner) staat verval, van onafhanklikheid ontneem.

Waarna sal die verwesenliking (uitvoering) van die Frans-Britse voorstel … lei? Dit sal na niks lei nie. Dit sal lei na waar Brittanje, Frankryk en die groep lande wat hulle volg van Europa afskei, wat Europa dan in twee groepe state sal verdeel.'

Soos deur Molotov gestel is, was die hoofrede vir Sowjet-verwerping van die Marshall-plan die Anglo-Franse aandrang op 'n sentraal gekoördineerde program van Amerikaanse hulp.

[Uit *Moscow and the Marshall Plan: Politics, Ideology and the Onset of the Cold War* deur G Roberts]

VRAAG 2: WAAROM HET BUITELANDSE LANDE IN DIE 1970's BY DIE ANGOLESE BURGEROORLOG BETROKKE GERAAK?

BRON 2A

Die uittreksel hieronder is geneem uit 'n boek met die titel, *Africa-Altered States – Ordinary Miracles*, deur R Dowden. Dit verduidelik die redes vir buitelandse inmenging in die Angolese Burgeroorlog.

Terwyl Frankryk in die 1960's sy Afrika-kolonies aan Afrika-leiers oorhandig het, het Marcelo Caetano, die Portugese diktator wat in 1968 Antonio de Oliveira Salazar opgevolg het, besluit om aan te bly en te veg. Hy het verklaar dat Portugese besittings nie kolonies is nie, maar deel van Portugal is. Om die Portugese ryk in stand te hou, moes Caetano duisende dienspligtige jongmans na Afrika stuur om oorlog te maak. Omtrent die helfte van die Portugese begroting is teen die vroeë 1970's op militêre pogings in Afrika spandeer. Die Portugese generaals het geweet dat die onafhanklikheidsoorloë nie gewen kon word nie en het op 25 April 1974 'n staatsgreep uitgevoer en Caetano omvergewerp. Portugal se Afrika-kolonies is skielik in onvoorbereide en twyfelagtige onafhanklikheid ingedruk.

In Januarie 1975 … het Angola se drie bewegings 'n magsdeling-vredesooreenkoms geteken; hulle het feitlik onmiddellik met mekaar begin oorlog voer. Die Amerikaners het die National Liberation Front of Angola (FNLA) ondersteun, die Sowjette en Kubane die Popular Movement for the Liberation of Angola (MPLA) en die Suid-Afrikaners die National Union for the Total Independence of Angola (UNITA). Die Kubane het vliegtuigvragte vol soldate gestuur en in reaksie hierop het die Suid-Afrikaners Angola vanaf die suide ingeval, met die aanmoediging van die Amerikaners, maar hulle is deur die magtige Kubaanse vuurkrag teruggeslaan.

Die Amerikaners het nie opgegee nie. Dit was die Koue Oorlog en daar moes oor elke duim van die aardbol met die Sowjetunie kragte gemeet word. Hulle wou Angola vir die Russe ontsê (weier), nie net oor hulle olie nie. Angola het goeie hawens aan die Atlantiese seekus reg teenoor Amerika en die moontlikheid van 'n Russiese vlootbasis daar het die Amerikaanse regering bekommer.

[Uit *Africa-Altered States – Ordinary Miracles* deur R Dowden]

BRON 2B

Die bron hieronder is uit die boek *The First Dance of Freedom – Black Africa in the Post-War Era* deur M Meredith geneem. Dit gee 'n breedvoerige verslag van die redes vir die VSA se betrokkenheid by die Angolese Burgeroorlog.

Die Amerikaners het aanvanklik (eers) net 'n terloopse (toevallige) belangstelling in Angola getoon. Die Amerikaanse Intelligensiediens ('Central Intelligence Agency (CIA)') het in Julie 1974 weer begin om in die geheim fondse aan die FNLA te stuur, maar die aanvraag na wapens van beide die FNLA en UNITA is afgekeur. Toe Russiese hulp aan die MPLA hervat is, het die CIA die Amerikaanse regering gedruk vir groter Amerikaanse ondersteuning van die FNLA. Ná die Alvor Ooreenkoms in Januarie 1975 onderteken is, het die CIA magtiging (goedkeuring) gekry om 'n geheime toekenning van US$300 000, aan die FNLA te maak, hoofsaaklik om Roberto te help om sy stempel op die oorgangsregering af te druk. Die geld, wat in Maart beskikbaar gestel is, is gedeeltelik deur die FNLA gebruik om 'n televisiestasie en 'n daaglikse koerant in Luanda aan te skaf. Hierdie sigbare ooreenkomste het onmiddellik aandag getrek na die moontlikheid dat die CIA ernstig tot die stryd (konflik) kon toetree.

Teen die middel van Julie het die balans op die slagveld in Angola egter nie net beslissend in die guns van die MPLA geswaai nie, die Amerikaanse perspektief (standpunt) oor die Angolese konflik het ook radikaal verander. Die Amerikaanse nederlaag in April 1975 in Viëtnam het hulle prestige (aansien) in die wêreld ernstig geskaad (beskadig), en die Amerikaanse Minister van Buitelandse Sake, Henry Kissinger, was angstig om nuwe maniere te vind om Amerika se gesag te herstel. Kissinger het nooit tevore in Afrika-kwessies belang gestel nie. Hy het in werklikheid altyd Afrika, in vergelyking met die groot teaters van Viëtnam en die Midde-Ooste, as 'n vermorsing van tyd beskou. Maar die opkoms van Sowjet-invloed in Angola het sy aandag getrek.

Kissinger het geredeneer dat tensy Amerika Sowjet-aktiwiteite in gevalle soos Angola teenstaan, die groter globale magsbalans tussen die twee supermoondhede benadeel sou word.

[Uit *The First Dance of Freedom – Black Africa in the Post-War Era* deur M Meredith]

BRON 2C

Die bron hieronder is 'n uittreksel uit 'n onderhoud met P Gleijeses (Geskiedenis-professor by John Hopkins University) wat op 19 November 2021 deur D Denvir gevoer is. Dit werp lig op waarom Kuba en Suid-Afrika in die 1970's by die Angolese Burgeroorlog betrokke was.

DANIEL DENVIR: Daardie Suid-Afrikaanse inval sou suksesvol gewees het as Kuba nie 36 000 soldate gestuur het om die Suid-Afrikaanse Weermag uit te druk nie. Hoe het daardie eskalasie (toename) gebeur, waar het die Kubaanse soldate vandaan gekom, en waarom was Kubaanse ingryping op die veld so deurslaggewend?

PIERO GLEIJESES: 'n Kubaanse militêre sending het in Augustus saam met die eerste elemente van bystand aangekom, en die grootste deel van die sending het in Oktober aangekom. Maar militêre adviseurs kan nie 'n inval keer nie. Jy het soldate nodig om dit te kan doen. Terwyl die Suid-Afrikaners vroeg in November 1975 langs die kus opbeweeg/opgeruk het, het Angola 'n desperate beroep (versoek) vir hulp op Kuba gedoen. Die militêre sending het ook vir Fidel [Castro] gesê dat die Kubane iets moes doen want Luanda sou val.

Fidel het op 4 November besluit om soldate na Angola te stuur. Die Sowjetunie was omgekrap (kwaad) omdat hulle nie Kubaanse inmenging wou hê nie. Hulle het hulle ergernis (woede) getoon deur nie te help om soldate na Angola te stuur nie.

Die Suid-Afrikaners was gewillig (bereid) om te eskaleer (uit te brei), maar daar was 'n paar dinge wat hulle in ruil daarvoor by die Ford-(Amerikaanse President)administrasie wou hê. Eerstens, indien die Sowjetunie sou inmeng, wou hulle hê dat Amerika moes ingryp. Hulle tweede eis was dat Amerika openlik en ten volle die Suid-Afrikaanse inval in Angola moes goedkeur. Kissinger en Ford het besluit dat hulle nie kon bekostig om dit te doen nie as gevolg van die rassesituasie in Amerika en Amerika se aansien.

[Uit Die Jacobin-radio-podsending: 'The Dig': *When Cuba Provided Crucial Military Aid to African Independence Movements*]

BRON 2D

Die spotprent hieronder is in 1985 deur E Hulme geteken wat vir die *Fort Worth Star Telegram*-koerant gewerk het. Dit beeld die leier van Kuba, Fidel Castro, as 'n eienaar van 'n geweerwinkel uit wat gewere volgens maklike betalingsvoorwaardes aan onder andere Angola en ander lande verkoop.

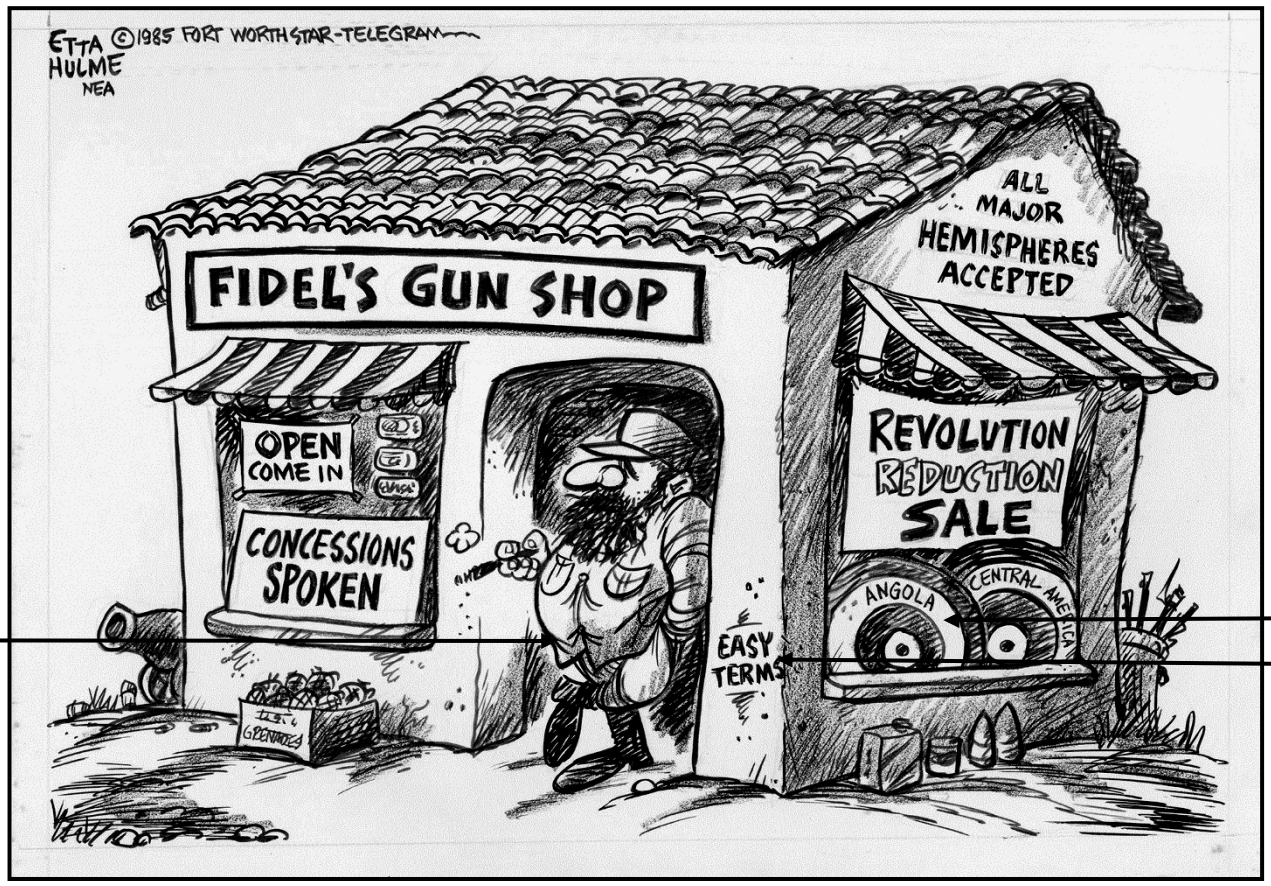

[Uit *Fort Worth Star Telegram*, 1985]

FIDEL CASTRO

MAKLIKE BETALINGS-VOORWAARDES

ANGOLA

FIDEL'S GUN SHOP = FIDEL SE GEWEERWINKEL
OPEN COME IN = OOP KOM BINNE
CONCESSIONS SPOKEN = KONSESSIES/TOEGEWINGS GEMAAK
ALL MAJOR HERMISPHERES ACCEPTED = ALLE GROOT HEMISFERE AANVAAR
REVOLUTION REDUCTION SALE = REWOLUSIE-AFSLAG-VERKOPING

VRAAG 3: HET DIE VRYHEIDSOMERVELDTOG IN DIE 1960's DAARIN GESLAAG OM KIESERSREGISTRASIEUITDAGINGS WAARVOOR SWARTES (SWART AMERIKANERS) IN DIE VERENIGDE STATE VAN AMERIKA (VSA) TE STAAN GEKOM HET, TE OORKOM?

BRON 3A

Die bron hieronder is geneem uit 'n boek, *Free at Last, A History of the Civil Rights Movement …,* deur S Bullard geskryf. Dit fokus op redes waarom burgerregte-aktiviste in die Suidelike State van die VSA in 1964 die Vryheidsomerveldtog in Mississippi onderneem het.

Alhoewel swartes* byna die helfte van die bevolking in Mississippi uitgemaak het, was slegs vyf persent geregistreer om te stem. In sommige distrikte was geen swart persoon geregistreer nie. Swart stemreg het 'n belangrike doelwit van die Burgerregtebeweging geword. Burgerregteaktiviste het geweet dat 'n paar hoogs gepubliseerde integrasieveldtogte nie die beweging sou volhou nie. Slegs deur die opbou van aansienlike stemkrag, sou swartes in die Suide druk op die regering kon uitoefen om hul regte te beskerm. Verskeie vooraanstaande burgerregtegroepe het hulle kragte saamgespan om die Council of Federated Organisations (COFO)-kiesers-registrasieprojek te stig. COFO-werkers het swartes gehelp om die ingewikkelde registrasievorms in te vul. Hulle het ook arm mense gehelp om regeringshulp te kry en het swart kinders geleer om te lees en te skryf.

As gevolg van die COFO se pogings, het die getal swart kiesers in die Suide voortdurend gestyg. Maar dit was 'n lang opdraande stryd teen 'n moeilike stel struikelblokke. Baie swartes was bang vir vergelding (straf) of is deur die ingewikkelde vereistes van registrasie geïntimideer. COFO-aktiviste het al hoe meer gefrustreerd geraak. In plaas daarvan om swartes te leer hoe om aan ongrondwetlike wette te voldoen, wou hulle die wette heeltemal verander. Tog het hul eise vir nuwe federale wetgewing onbeantwoord gebly.

Die COFO het in 1964 'n veldtog, met die naam Vryheidsomer, bekend gestel om aandag op stemregmisbruik te vestig. 'n Duisend kollegestudente – die meeste van hulle wit – is na Mississippi gebring om kiesers te registreer en in Vryheidskole te onderrig. Swart kiesers het onder baie jare se onderdrukking gely en die struikelblokke om te stem was steeds daar, terwyl die wit vrywilligers vir stemaktiwiteite aangerand of gearresteer is.

[Uit *Free at Last, A History of the Civil Rights Movement and those who died in the struggle* deur S Bullard]

***SWARTES – SWART AMERIKANERS**

BRON 3B

Die spotprent hieronder is deur R Armstrong geteken. Dit beeld 'n kiesersregistrasie-amptenaar uit wat in 1964 'n swart Amerikaner deur 'n geletterdheidstoets vir kieserregistrasie in Mississippi neem.

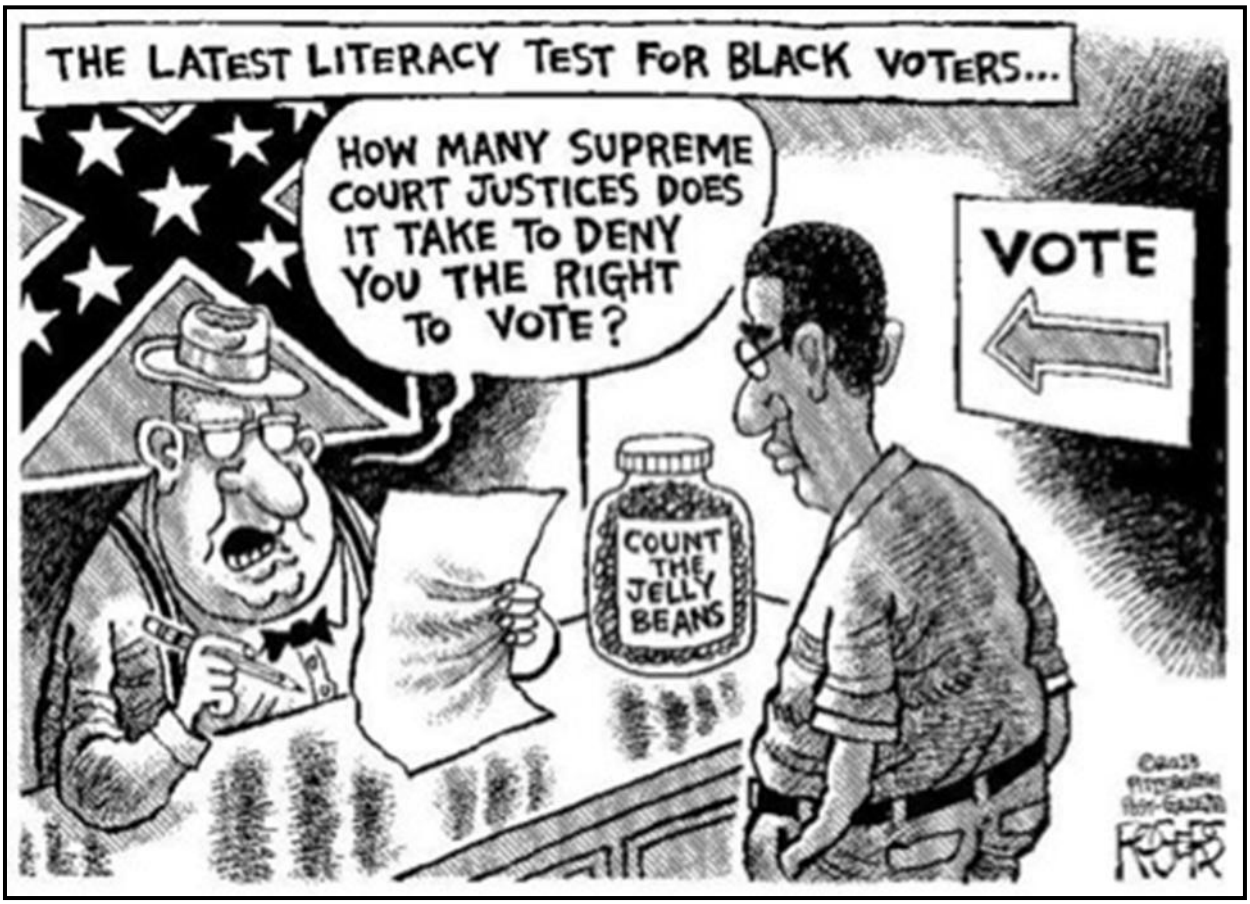

[Uit https://flowella.com/s/1xdm/5E511C2B-E1C2-4CA2-A962-4D20C7B81539
[Toegang op 22 Februarie 2023 verkry.]

THE LATEST LITERACY TEST FOR BLACK VOTERS … = DIE NUUTSTE GELETTERDHEIDSTOETS VIR SWART KIESERS …

HOW MANY SUPREME COURT JUSTICES DOES IT TAKE TO DENY YOU THE RIGHT TO VOTE? = HOEVEEL HOOGGEREGSHOFREGTERS NEEM DIT OM JOU VAN JOU STEMREG TE ONTNEEM?

COUNT THE JELLY BEANS = TEL DIE JELLIEBONE

BRON 3C

Die bron hieronder is geneem uit 'n berig wat op 6 Oktober 2017 in *The Washington Post*-koerant verskyn het. Dit fokus op die ondervindings van Fannie Lou Hamer, die burgerregtestryder, 'n leier van die Mississippi Freedom Democratic Party, toe sy probeer het om diskriminerende kiesersregistrasietoetse te slaag.

… Toe Fannie Lou Hamer in 1962 probeer het om te registreer om te stem, was daar geen gekose swart amptenare in die distrik nie. 'Ek skat dat as ek enige verstand gehad het, ek 'n bietjie bang sou wees oor die aand in Augustus 1962 toe ek 'n vergadering van die Student Nonviolent Coordinating Committee (SNCC) bygewoon het en vrywillig aangebied het om die volgende dag hof toe te gaan om as kieser te probeer registreer. Maar wat was die punt daarvan om bang te wees? Die enigste ding wat die wittes kon doen, was om my dood te maak, en dit het gelyk asof hulle sedert ek kon onthou dit bietjies-bietjies probeer doen het.'

As gevolg van haar vermoë om te lees en skryf, het sy as 'n 'tydhouer' werk gekry in 'n deelsaaierystelsel wat ontwerp is om swartes in die skuld te hou. Slegs Hamer en Ernest Davis is in die klerk se kantoor toegelaat om te registreer. Hulle moes 'n geletterdheidstoets afneem wat ontwerp was om swart mense te ontmoedig om te stem. Hulle moes sê vir wie hulle werk en waar hulle woon – inligting wat die Ku Klux Klan dikwels gebruik het om swart mense wat gepoog het om te registreer om te stem, te vind en te intimideer. Sy en Davis het die geletterdheidstoets gedruip. Sy het die klerk laat weet dat sy sou terugkom. Toe Hamer daardie dag na die plantasie terugkeer, is sy ontslaan. Hamer het 'n SNCC-gemeenskapsorganiseerder geword en gehelp om die Mississippi Freedom Democratic Party te stig.

Sy het in 1964 vir die Kongres as 'n kandidaat van die Mississippi Freedom Democratic Party teen die sittende Demokratiese lid, Jamie L Whitten, gestaan. 'My teenstander het niks gedoen om Negers in die Tweede Kongregasiedistrik te help nie,' het Hamer in 'n veldtogtoespraak gesê. 'As ek as kongreslid verkies word, sal dinge anders wees. Ons is siek en sat daarvan om siek en sat te wees. Die Negers in die stad Mississippi ly al vir soveel jare.'

[Uit *The Washington Post*, 6 Oktober 2017]

BRON 3D

Die bron hieronder is geneem uit 'n berig met die titel 'The Freedom Summer of 1964 Launched a Voting Right Revolution', geskryf deur RL Uyeda, en het op 3 Junie 2019 in die *Teen Vogue Magazine* verskyn. Dit verduidelik die reaksie van die heerssugtiges (wit rassiste) en die federale regering op die 1964 Vryheidsomer- veldtog in Mississippi.

Die Mississippi-regering het in 1964 sonondergang-tot-sonopkoms-aandklokreëls (beperkings) ingestel en gepoog om die implementering van die Vryheidskole te verban in reaksie op die groeiende mag van die Burgerregtebeweging. Lidmaatskap van die staat se Ku Klux Klan (KKK) het regoor die staat toegeneem; in een aand het die Ku Klux Klan in 64 van die staat se 82 distrikte kruise aan die brand gesteek. In net meer as twee maande is 37 swart kerke gebombardeer of aan die brand gesteek en vele mense is vermoor, onder andere burgerregtewerkers James Chaney, Andrew Goodman en Michael Schwerner. Tientalle mense is aangerand en gearresteer. Die hoofsekretaris van die National Association for the Advancement of Coloured People (NAACP) in Mississippi, Medgar Evers, is ook in daardie jaar vermoor.

Pogings tot intimidasie (geboelie) deur die brand of bombardering van swart kerke in die Suide was algemeen, en rassistiese 'apart maar gelyk'-wetgewing is net 'n dekade tevore omgekeer, alhoewel dit nie volhouding van die praktyk gestop het nie. Maar, in plaas daarvan om aan vrees oor te gee, het aktiviste hul nasionale profiel vergroot.

Die Vryheidsomer het net 10 weke geduur, maar die aktivisme en geweld van die somer het die federale regering gedruk om op te tree en 'n nasionale beweging laat ontstaan. Die volgende jaar, in 1965, het President Lyndon Johnson die 'Voting Rights Act' (Wet op Stemreg) geteken, wat al die hindernis- en intimidasietaktieke wat teen potensiële swart en laeinkomste-kiesers, soos hoofbelasting, geletterdheidstoetse, vraelyste en die dreigement van geweld, onwettig gemaak het. Slegs 6,7% swart kiesers in Mississippi, wat gekwalifiseer het om te stem, was in 1964 geregistreer.

[Uit *Teen Vogue Magazine,* 3 Junie 2019]

ERKENNINGS

Visuele bronne en ander historiese bewyse is uit die volgende geneem:

Bullard, S. 1990. *Free at Last, A History of the Civil Rights Movement and those who died in the struggle* (Oxford University Press, United Kingdom)

Burnet, A. 2006. *Book of Great Speeches* (Chambers Harrap Publishers Ltd, Londen, UK)

Denvir, D. Die Jacobin Radio-podsending: 'The Dig': *When Cuba Provided Crucial Military Aid to African Independence Movements*

Dowden, R. 2008. *Africa-Altered States – Ordinary Miracles* (Portobello Books Ltd., Holland Park, Londen)

Fort Worth Star Telegram, 1985

https://flowvella.com/s/1xdm/5E511C2B-E1C2-4CA2-A962-4D20C7B81539

Meredith, M. 2011. *The First Dance of Freedom – Black Africa in the Post-War Era* (Jonathan Ball Publishers, Jeppestown)

Roberts, G. 1994. *Moscow and the Marshall Plan: Politics, Ideology and the Onset of the Cold War, 1947* (Taylor & Francis, Ltd.)

Steil, B. 2018. *The Marshall Plan: Dawn of the Cold War* (Oxford University Press, United Kingdom)

Teen Vogue Magazine, 3 Junie 2019

The Gazette, 1948

The Washington Post, 6 Oktober 2017

Kopiereg voorbehou